

বিদ্যাসাগর বিশ্ববিদ্যালয়
VIDYASAGAR UNIVERSITY
Question Paper

B.A. General Examinations 2021

(Under CBCS Pattern)

Semester - V

Subject : SANSKRIT

Paper : DSE 1A/2A-T

Full Marks : 60

Time : 3 Hours

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

The figures in the margin indicate full marks.

Philosophy, Religion and Culture in Sanskrit Tradition

1. অধোলিখিতেষু প্রশ্নচতুষ্টয়ং সমাধেয়ম्। $12 \times 4 = 48$
- (ক) ভক্তিযোগে ভগবদ্ভক্তস্য আচার-আচরণেন্মতি঵িষয়ে ভক্তিযোগস্য ভূমিকা আলোচ্যতাম্।
- (ক) ভগবদপ্রেমী ভক্তের আচার-আচরণ উন্নতিতে ভক্তিযোগের ভূমিকা আলোচনা কর।
- (খ) ধর্মশাস্ত্রস্য বিষয়বস্তু উদ্দেশ্যং চ আলোচ্যেতাম্।
- (খ) ধর্মশাস্ত্রের বিষয়বস্তু ও উদ্দেশ্য আলোচনা কর।
- (গ) মনুসংহিতায়া: সামাজিক-গুরুত্বং বর্ণ্যত।
- (গ) মনুসংহিতার সামাজিক গুরুত্ব বর্ণনা কর।

- (घ) 'ऋण'—शब्दस्य कोऽर्थः? ऋणविषये भवतः मतं दीयताम्।
- (घ) 'ध्वनि' शब्देर अर्थ कि? 'ध्वनि' समझे तोमार अभिभूत ब्याख्या कर।
- (ङ) याज्ञवल्क्यसंहितायाः वैशिष्ट्यं च गुरुत्वम् आलोच्येताम्।
- (ঙ) याज्ञवल्क्यसंहितार बैशिष्ट्य ओ गुरुत्व आलोचना कर।
- (চ) कस्मिन् काले कथञ्च धर्मशास्त्राणि भारतीयसमाजे प्रामाणिकग्रन्थरूपेण प्रतिष्ठां लब्धवान्?
- (চ) কোন সময়ে এবং কিভাবে ধর্মশাস্ত্রগুলি ভারতীয় সমাজে প্রামাণিক থষ্টরূপে প্রতিষ্ঠা লাভ করে?
- (ছ) पुरुषार्थस्य कति भेदाः? चार्वाकमतेन पुरुषार्थः नाम किम्?
- (ছ) 'পুরুষার্থ' কয় প্রকার? চার্বাক মতে পুরুষার্থ কি?
- (জ) टीका लेखनीया—विष्णुधर्मसूत्रम्, गौतमधर्मसूत्रम्, आङ्गिरसधर्मशास्त्रम्।
- (জ) টীকা লেখ—বিষ্ণুধর্মসূত্রম্, গৌতমধর্মসূত্রম্, আঙ্গিরসধর্মশাস্ত্রম্।

2. अधोलिखितेषु सुरगिरा देवनागरीलिप्या च पुर्णवाक्येन षट् प्रश्नाः समादेयाः 2×6=12

- (क) धर्मशब्दस्य कोऽर्थः? धर्मशास्त्रम् अन्यत् केन नामा अभिधीयते?
- (ক) ধর্মশাস্ত্র কী? ধর্মশাস্ত্র অন্য কী নামে পরিচিত?
- (খ) अष्टौ विवाहाः के सन्ति?
- (খ) আট প্রকার বিবাহ কী কী?
- (গ) स्मृतिशास्त्रे कतिविधः धर्मः प्रतिपादितः? के च ते?
- (গ) স্মৃতিশাস্ত্রে কত প্রকার ধর্ম রয়েছে? সেগুলি কী কী?
- (ঘ) धर्मस्य कतिविधं लक्षणं स्मृतिषु उक्तम्? कानि च तानि?
- (ঘ) স্মৃতিশাস্ত্রে ধর্মের কত প্রকার লক্ষণ রয়েছে? সেগুলি কী কী?
- (ঙ) याज्ञवल्क्यानुसारं धर्मस्य उत्सः कः भवति?
- (ঙ) যাজ্ঞবল্ক্যের মতানুসারে ধর্মের উৎস কী?

- (च) योगाचारः कः ?
- (च) योगाचारं की ?
- (छ) सौत्रान्तिकः कः ?
- (छ) सौत्रान्तिकं की ?
- (ज) चरित्रस्य कति भेदाः सन्ति ? तेषां नामानि लिखन्तु।
- (ज) चरित्रं कति प्रकारः ? तादेव नामण्डले लेख।
- (झ) आहारस्य कति भेदाः सन्ति ? कानि च तानि ?
- (ঝ) আহার কয় প্রকার ? সেগুলি কী কী ?
- (অ) ‘শ্রীমদ্ভগবদ্গীতা’ ইতি শব্দস্য কোর্থঃ ?
- (এও) ‘শ্রীমদ্ভগবদ্গীতা’ শব্দের অর্থ কী ?

Or

Indian Perspectives in Personality Development

1. अधोलिखितेषु प्रश्नचतुष्यं समाधेयम्। $12 \times 4 = 48$

- (क) श्रीमद्भगवद्गीतानुसारं मनसः प्रकृतिः व्याख्येया।
- (क) श्रीमद्भगवद्गीता अनुसारे मनेर प्रकृति आलोचना कर।
- (ख) निष्कामकर्मयोगः कः भवति ? श्रीमद्भगवद्गीतानुसारं निष्कामकर्मयोगः व्याख्येयः।
- (थ) निष्काम कर्मयोग की? श्रीमद्भगवद्गीता अनुसारे निष्कामकर्मयोग व्याख्या कर।
- (ग) ‘गहना कर्मणो गतिः’— कथं कर्मणः गतिः दुर्जेया?
- (घ) ‘गहना कर्मणो गतिः’—केन कर्मेर गति दुर्जेय हय?
- (घ) बृहदारण्यकोपनिषदनुसारं जीवात्मनः उत्क्रमणविषयं वर्णयन्तु।
- (ङ) बृहदारण्यकोपनिषद् अनुसारे जीवाञ्चार उत्क्रमण विषयाटि वर्णना कर।
- (ड) ‘योनाहं नामृतां स्याम तेनाहं किं कुर्याम्’—वचनस्य वक्ता कः? कं प्रति उक्तिरियम्? प्रश्नस्य जिज्ञासा-समाधानाय ऋग्वर्णितम् आत्मतत्त्वम् आलोच्यताम्।
- (ঙ) उक्तिरियम् उक्तिरियम् के? कारण प्रति एই उक्तिरियम्? एই प्रश्नेर समाधानेर जन्य ऋग्वर्णित आश्रित आलोचना कर।
- (চ) ऋग्वेदसंहितायाः कालनिर्णयं कुर्वन्तु।
- (চ) ऋग्वेदेन रचनाकाल निर्णय कर।
- (ছ) ऋग्वेदस्य दार्शनिक-सूक्तम् आलोच्यताम्।
- (ছ) ऋग्वेदेन दार्शनिक सूक्त आलोचना कर।
- (জ) ऋग्वेदस्य देवतातत्त्वस्य संक्षिप्तसारः लिख्यताम्।
- (জ) ऋग्वेदेन देवतातत्त्वेर संक्षिप्तसार लेख।

2. अधोलिखितेषु सुरगिरा देवनागरीलिप्या च पूर्णवाक्येन षट् प्रश्नाः समादेयाः $2 \times 6 = 12$

- (क) वेदशब्दस्य कोऽर्थः?

- (ক) বেদ শব্দের অর্থ কী?
- (খ) ঋগ্বেদীয়শাখা: কা: সন্তি?
- (খ) ঋগ্বেদের শাখাগুলি কী কী?
- (গ) ঋগ্বেদীয়সম্বাদসূক্তানি কানি ভবন্তি?
- (গ) ঋগ্বেদের সংবাদ সূক্ষ্মগুলি কী কী?
- (ঘ) ঋগ্বেদস্য আর্ষমণ্ডলং কিম্? সোমমণ্ডলং কিমস্তি?
- (ঘ) ঋগ্বেদের আর্ষমণ্ডল কী? সোমমণ্ডল কী?
- (ঙ) ঋগ্বেদস্য ব্রাহ্মণং কিমস্তি? ঋগ্বেদে কতি অধ্যায়া: সন্তি?
- (ঙ) ঋগ্বেদের ব্রাহ্মণ কী ছিল? এবং কতগুলি অধ্যায় আছে?
- (চ) উপনিষদ্শাব্দস্য কোতৃষ্ণঃ?
- (চ) উপনিষদ শব্দের অর্থ কী?
- (ছ) বৃহদারণ্যকোপনিষদঃ কতি ভেদাঃ সন্তি? তে কে?
- (ছ) বৃহদারণ্যকোপনিষদের কতগুলি বিভাগ রয়েছে? সেগুলি কি কি?
- (জ) ‘মনঃ ষষ্ঠানীন্দ্রিয়াণি’ ইতি পদেন কি বোধ্যতে?
- (জ) ‘মনঃ ষষ্ঠানীন্দ্রিয়াণি’ এই পদের দ্বারা কি বোঝানো হয়েছে?
- (ঝ) ধ্যানেন কি সাধ্যতে?
- (ঝ) ধ্যানের দ্বারা কি সাধন করা হয়?
- (অ) আসনং কতি঵িধং ভবতি?
- (এও) আসন কত প্রকারের হয়?
